

ACC. N:R M. 16316:1-8.

Landskap: Skåne
Härad: Fresta
Socken: Höör (Bosjö kloster)
Uppteckningsår: 1965
Upptecknare: Birgitta Jagerskäm Höör
Berättare: Edvin Persson
Berättarens yrke: Lantbrukare
Född år 1897 i Sätöffa, Höör

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden s. 1-8.

LUF 73

Skriv endast på denna sida.

Bystämma påger fortfarande men inte i så stor omfattning
nu som förr. Före kyrkan hade man ut allmänningar och där er-
höll man arrende för dem. Den förste maj samlas man och
då väljer man ny älderman för nästa år ser om brandsprutan
fungerar samt har gille. Var de äldsta byhandlingarna finns
vet jag inte, men de från detta sekel förvaras hos årets älderman
som sedan överlämnar dem samt årets karta till nästa års älderman.

Skanska vinslakteriföreningen i Hörby kom cirka 1912.
Andelstörskförening bildades på 30-talet och den upplöstes i fjol
eller förfjol. Hörs mejeri kom 1893.

Lantbrukaren på Foddarödsgården pakron Leuthen från
Danmark var som jordbrukare och föregångsman. Han flyttade
hit på 80-90-talet och stannade här till 1913.

Han plöjde nytt ängsmarker och slutade med det
ungefär på 20-talet. De som ligger nu får väl ligga.

Orkulationsbruk har förekommit i all min tid. Kargling
förekom redan i mina barndomsår. Vid sekelskiftet och
en del är framåt odlade och dikade man flitigt, men nu

är de slämnigare med det. Dikar de nu skaffar de en maskin, för arbetskraften är dyr. Ångtröskorna kom omkring 1905 slättermaskiner ungefär omkring sekelskiftet. Här spelade patron Leuthens mönsterjordbruk en stor roll. Även i skolan fick man förutom den vanliga undervisningen lite undervisning i hur man skall sköta jorden. Jag fick 1909 i premium i skolan en bok "Svenska allmoges hem" som handlar om hur man skall sköta gårdar. Lantbruksskolor, föreningar, böcker och tidningar har haft stor betydelse för jordbruket.

För vilade väglagningen helt på lantbrukarna. Vägsträckorna man skulle laga mättes upp efter hur stora hemman man hade. Lantfiskalen och synemännen skulle sedan godkänna väglagningen så de sträckor som var dåligt vidgjorda fick göras om. Resultatet blev mycket ojämnt, eftersom man lagade med olika material på de olika vägsträckorna. Jag tror det var omkring 1925, som vägförvaltningen började taga hand om det. Vintern 1929,

som var en mycket svår vinter fick vi hjälpa till med det, men då fick vi betalt för det, vilket vi inte hade fått tidigare.

Järnvägen Hör - Hörby byggdes 1882 och var inte till stor nytta för den gick genom skogsbygden. Den bestod bara av en personvagn och en godsvagn. Den gick med förlust alla år och lades ner på nyårsafton 1929. Stambanen genom Hör har betydligt mycket däremot. Köpingen hade väl knappast varit så stor som den nu är om inte järnvägen varit där. För oss har den även varit till nytta för då det blev lättare att komma till stan och att anskaffa varor, som vi kanske inte annars hade fått tag på.

Postgången i Sätöfta by var ordnad i mina pågående, där hade de postman. Vi här i Sätöfta ned fick hämta posten hos handlaren i Hör. 5

Skjutskället vid gästgivaregården i Hör upphörde omkring 1920.

Nu på senare år har den uppväxande generationen

Övergitt från jordbruk till mer inkomstbringande arbeten.

Den allra ivrigaste emigrationen förekom inte i min barndom. Då hade den redan börjat avmattas. Den upphörde inte förrän vid första världskriget. Folk emigrerade för att det inte fanns tillräckligt arbete här på vintern. I Amerika fanns det arbete. Dessutom lockades de av de sociala förmåner Amerika erbjöd. Där var man du med alla och alla kunde få det bra. Många ungdomar emigrerade också för att slippa göra sin värnplik.

Halmstaken slutade man att ha på husen omkring 1910-talet. Brandförsäkringarna var dyra. I stället började man med pappstak, men det slutade man också med så småningom, eftersom man fick tjära dem årligen.

De flesta har bibehållit sina byggnadslängor, men renoverat dem.

För sniderade man själv de möbler man

behörde men man kunde också köpa på auktion.
På golvet hade man krasmattor eller eners.
Sättugnar var fällsyna här på Sätöfta hed. Man
hade krusspisar och kokespisar.

I mina pågåår var potatis och sill en stående
maträtt på morgnar och kvällar. Man drack dricka-
blandning till maten. Saltat fläsk åt man också
mycket.

Begravningsmiddagar slutade man att ha i
hemmen för tre till fyrtio år sedan.

Nöjen nu är radio t.v. och film som ju också
har förstört en del av umgängeslivet.

Stadsfolk umgicks man med om man var släkt
med dem.

Förhållandet mellan bönder och anställda har
blivit mycket bättre. En dålig husbonde förr behandlade
sina anställda sämre än sina hästar. En del höll
lönen inne, för att inte folk skulle rymma från sin

plats. Drängkammarna var udda. De låg intill stallen, var fyra alnar i fyrkant, hade jordgolv, ingen spis, och en liten gugg. Till fönster var den enda ljuspunkten. Efter första världskriget blev det bättre. Omkring 1918 kom en lag om att en eldstad skulle finnas i drängkammaren.

Somliga hade inte tidning för de fick bara hem den en gång i veckan, andra hade tillsammans. En del hade Hörbyposten, andra Skånska Dagbladet. Vi hade Skånska Dagbladet. De första åren hade vi den ihop med grannen.

De äldre brydde sig inte om böcker. Ungdomen köpte 25-öresböcker samt böcker som såldes på auktion. 25 öresböckerna såldes i boklädor. Jag köpte mina från Ahlen och Holms restupplagor.

När man sjöng var det vid arbete. Man sjöng mest skillingstryck.

I min barndom och fram till första världs-

kriget var det modernt med fotoalbum.

Det muntliga berättandet var den enda munt-
tionen mest var det spökhistorier och lögnhistorier.
En del trodde på övernaturliga väsen och händelser.
Jag har aldrig gjort det.

Det var sällsynt att folk fick fortsätta skolan
efter folkskolan. Noblessen i Höör deras barn fick
ta studenten andras barn fick nöja sig med att
gå ut folkskolan.

Husförhåren försvann med prästen Hofströms
död 1910. Man gick ofta i kyrkan om söndagarna
alltid åtminstone en från varje familj. De som
aldrig gick i kyrkan såg man knett på.

Begravningsstederna har ändrats. För stod
liket hemma. Man satte in kistan på logen, grävde
golvet och klädde väggar med gransris. Man hade
stor middag hemma och många människor kom.
En vanlig fråga förr vid ett dödsfall var: "Skall

du ge låta eller krans?"

Väckelserörelser har inte spelat så stor roll här. Några enstaka personer har gått med i något frukyrkligt förbund, men vi andra har inte märkt så mycket av det.

Folk är mer frivolare nu än vad de var för. Drucken skapen ansågs som en synd, likaså om en flicka fick barn utom äktenskapet. En person som förlorat sitt liv ansågs ha felat, då han tog det liv som Gud hade skänkt honom.